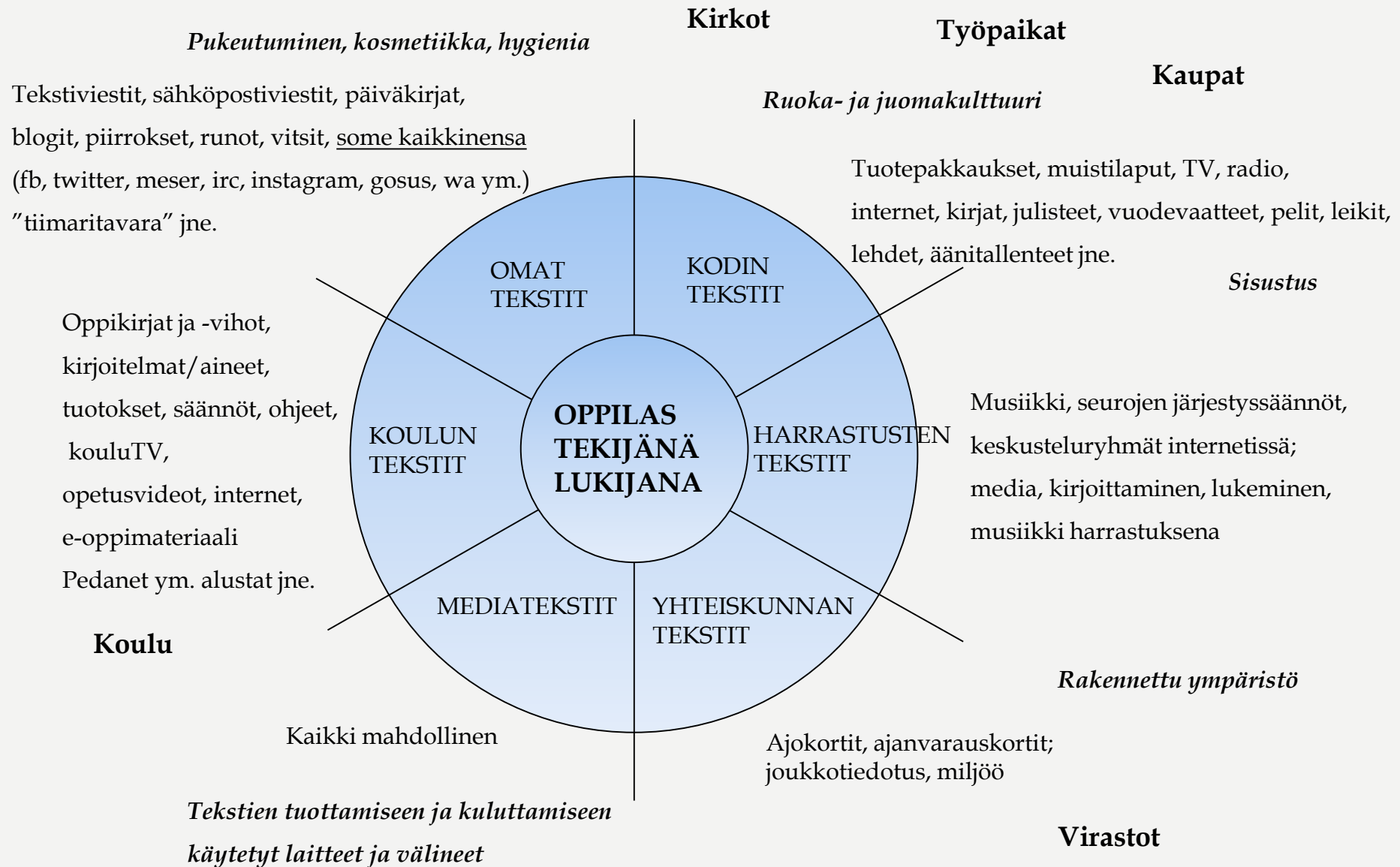

**LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN JA
ILMIÖLÄHTÖISYYS
- MAHDOLLISUUS EDISTÄÄ
KOKONAISVALTAISTA OPPIMISTA**

**KAINULAINEN
KEVÄT 2018**

LÄHTÖKOHTANA OPPILAS ELÄMISMAAILMOINEEN

(KS. MM. BARTON 2007; LUUKKA 2005; MARSH 2003; GEE 1990)

AIHEKOKONAISUUDET?!

Kun tavoitteena
ehytetty ja
kokonaisvaltainen
oppiminen...

OPPIMISKOKONAISUUDET?!

OPPIAINEIDEN INTEGROINTI?!

AIHEKOKONAIUUDET ENTISISSÄ OPETUSSUUNNITELMIEN PERUSTEISSA (LOP 2003, POP 2004)

- Aihekokonaisuudet ovat sellaisia kasvatus- ja opetustyön keskeisiä painoalueita, joiden tavoitteet ja sisällöt sisältyvät useisiin oppiaineisiin. Ne ovat kasvatusta ja opetusta eheyttäviä teemoja. Niiden kautta vastataan myös ajan koulutushaasteisiin.
- Lukiokoulutuksessa aihekokonaisuudet ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatus- ja koulutushaasteita. Samalla ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja.
- Kaikkia aihekokonaisuuksia yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija osaa havainnoida ja analysoida nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä, esittää perusteltuja käsityksiä tavoiteltavasta tulevaisuudesta, arvioida omaa elämäntapaansa ja vallitsevia suuntauksia tulevaisuusnäkökulmasta sekä tehdä valintoja ja toimia tavoiteltavana pitämänsä tulevaisuuden puolesta.
- Aihekokonaisuudet otetaan huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa oppiaineeseen luontuvalla tavalla sekä lukion toimintakulttuurissa.

AIHEKOKONAIUUDET EDELLISSÄ PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMIEN PERUSTEISSA

- Ennen
 - Peruskoulun OPS:n perusteet 1985: ”useassa oppiaineessa opetettavia aihekokonaisuuksia.”
 - Peruskoulun OPS:n perusteet 1994: ”opetussuunnitelmaan sisällytetään useissa oppiaineissa opetettavia ja muussa koulutyössä huomioon otettavia aihekokonaisuuksia.”
- Muutos aihekokonaisuuksien asemaan v. 2004
 - Yhtäläinen asema oppiaineiden kanssa
 - Annetut tavoitteet ja sisällöt
 - Aihekokonaisuuksien sisällyttäminen pakollisiin ja valinnaisiin oppiaineisiin sekä yhteisiin tapahtumiin

UUSI OPETUSSUUNNITELMA JA UUDET KUJEET...

- Suunnitelmassa esitellään seitsemän **laaja-alaista osaamiskokonaisuutta**, joiden tavoitteena on ”tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista”.
- Suunnitelmassa esitellään niin ikään **seitsemän toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavaa periaatetta**, joiden tavoitteena on ”luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa”.
- Suunnitelmassa esitellään opetuksen eheyttämistä ja monialaisia oppimiskokonaisuuksia, jotka edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti **laaja-alaisen osaamisen kehittymistä**. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään **toimintakulttuurin periaatteita**.

INTEGROIVISTA AIHEKOKONAISUUKSISTA INTEGROIVIIN/EHEYTTÄVIIN MONIALAISIIIN OPPIMISKOKONAISUUKSIIN

POPS 2003

1. Ihmisenä kasvaminen
2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys
3. Viestintä- ja mediataito
4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys
5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta
6. Turvallisuus ja liikenne
7. Ihminen ja teknologia

Perusopetuksen

toimintakulttuurin periaatteet 2016

- Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä
- Hyvinvointi ja turvallinen arki
- Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely
- Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus
- Osallisuus ja demokraattinen toiminta
- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo
- Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Laaja-alaiset

osaamiskokonaisuudet 2016

- Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- Monilukutaito
- Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- Työelämätaidot ja yrittäjyys
- Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

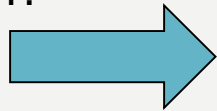
**MONIALAISET
OPPIMISKOKONAISUUDET**

OPETUSSUUNNITELMAT JA NIIDEN TULKITSEMINEN

(EMMA KOSTIAISTA MUKAILLEN)

POPS

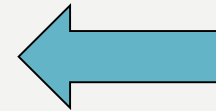
- kirjoitettu
- virallinen
- ideaalinen?
- normi
- antaa perusfilosofiaa (kenen?) kunkin oppiaineen opettamiselle?
- millaisia vaatimuksia?
- millaisia ihanteita?

Koulun OPS

- institutionaalisen ja oppilaiden maailman yhdistäminen?
- tarkoitettu OPS (koulun/opettajan tulkintaa)
- toteutettu OPS (koulun/opettajan toimintaa, piilo-opetussuunnitelma)
- millaisia vaatimuksia?
- millaisia ihanteita?

Opettajan OPS

OPS oppilaan kokemuksessa

- koettu OPS (oppilaan tulkintaa)
- toteutunut OPS (oppilaan toimintaa)
- millaisia vaatimuksia?
- millaisia ihanteita?

LAAJA-ALAISET OSAAMISKOKONAISUUDET

- useita liittymäkohtia toisiinsa
- tavoitteena on tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista
- erityisen tärkeitä on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

PYRKIMYS KOKONAISVALTAISEEN OSAAMISEEN

Ns. akateeminen tieto, eri oppiaineiden sisältötieto →
TULEVAISUUDEN TAIDOT (21ST CENTURY SKILLS) →
POPS 2014: monialaiset oppimiskokonaisuudet & laaja-
alainen osaaminen, joka kattaa

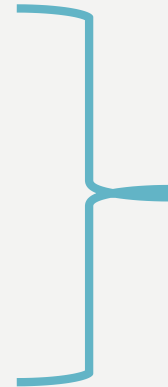
tiedot

taidot

arvot

asenteet

tahto

- Oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä tukeva työskentely vaatii sisältötietoa laajempaa otetta oppimiseen.

**OPPIAINEIDEN INTEGROINTI,
OPETUKSEN EHEYTTÄMINEN,
ILMIÖ(LÄHTÖINEN)OPPIMINEN**

**ILMIÖPOHJAINEN VAI OPPIAINEJAKOINEN
INTEGROINTI?**

- WHAT?!

OPETUKSEN EHEYTTÄMINEN JA MONIALAISET KOKONAISUUDET

POPS 2014:

- Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina.
- Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen.

OPETUKSEN EHEYTTÄMINEN JA MONIALAISET KOKONAISUUDET

Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti
- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja
- suunnittelemalla **monialaisia, pitempikestoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita** ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja
- muodostamalla **oppiaineista integroituja kokonaisuuksia**
- kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheyttynä kuten esiopetuksessa.

MONIALAISET OPPIMISKOKONAISUUDET

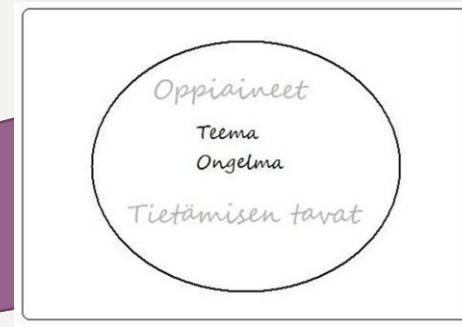
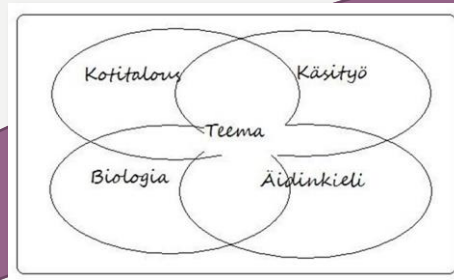
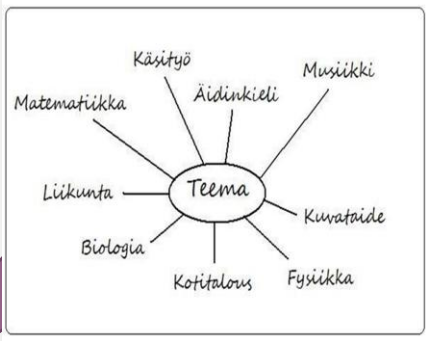
- Velvoite opetussuunnitelmasta: Oppilaiden opintoihin sisältyy **vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa**
- Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan **riittävän pitkäkestoisiksi** siten, että oppilailla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuden sisältöön ja työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti.

MONIALAISET OPPIMISKOKONAISUUDET

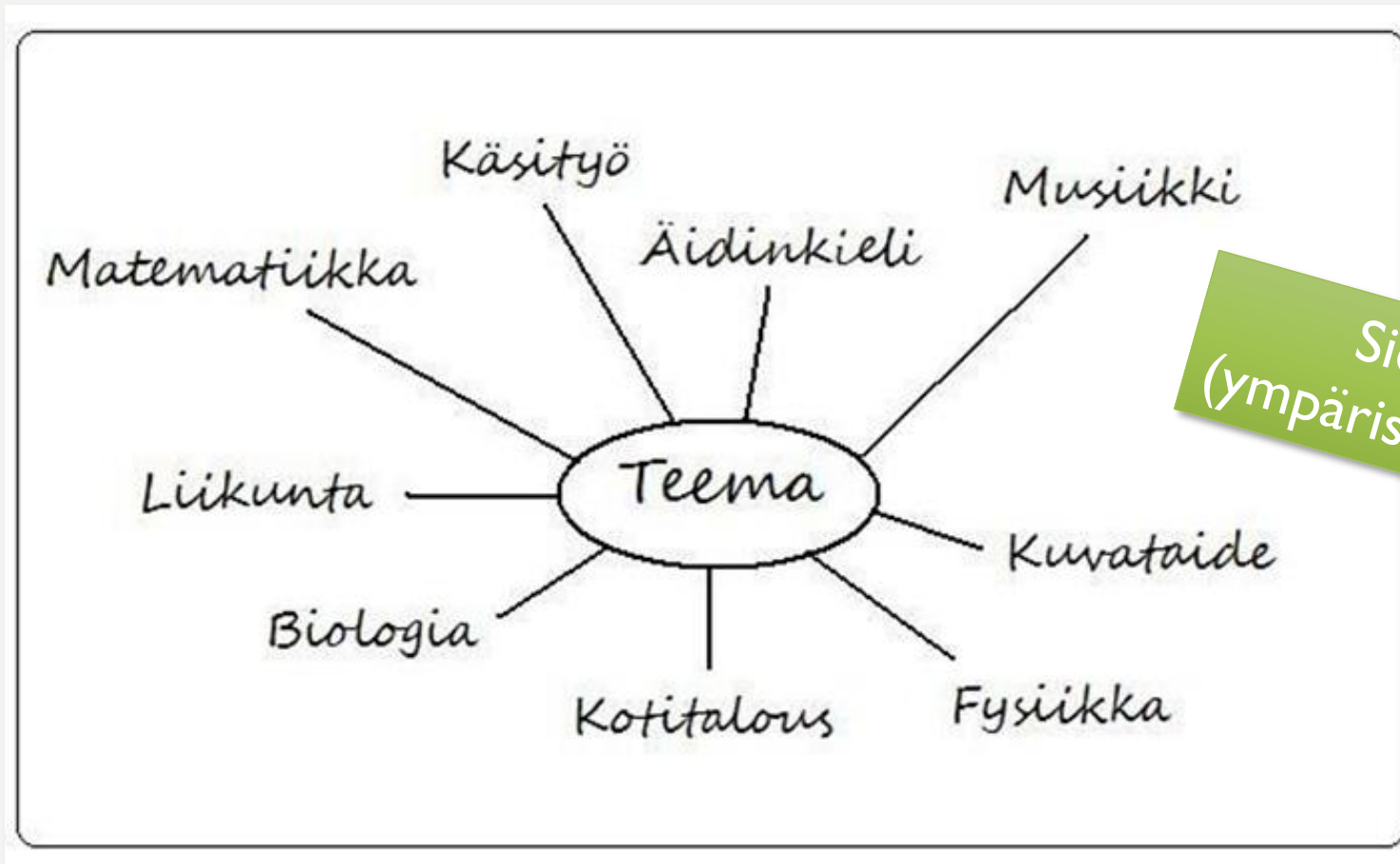
- tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on
 - vahvistaa oppilaiden osallisuutta
 - nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä
 - lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä
 - yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
 - vahvistaa arkiosaamista ja kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta sekä innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

JATKUMO OPPIAINELÄHTÖISESTÄ OPETUKSESTA ILMIÖLÄHTÖISEEN OPETUKSEEN

Äidinkieli
Liikunta
Musiikki
Käsityö
Ympäristöoppi
Matematiikka
Jne.

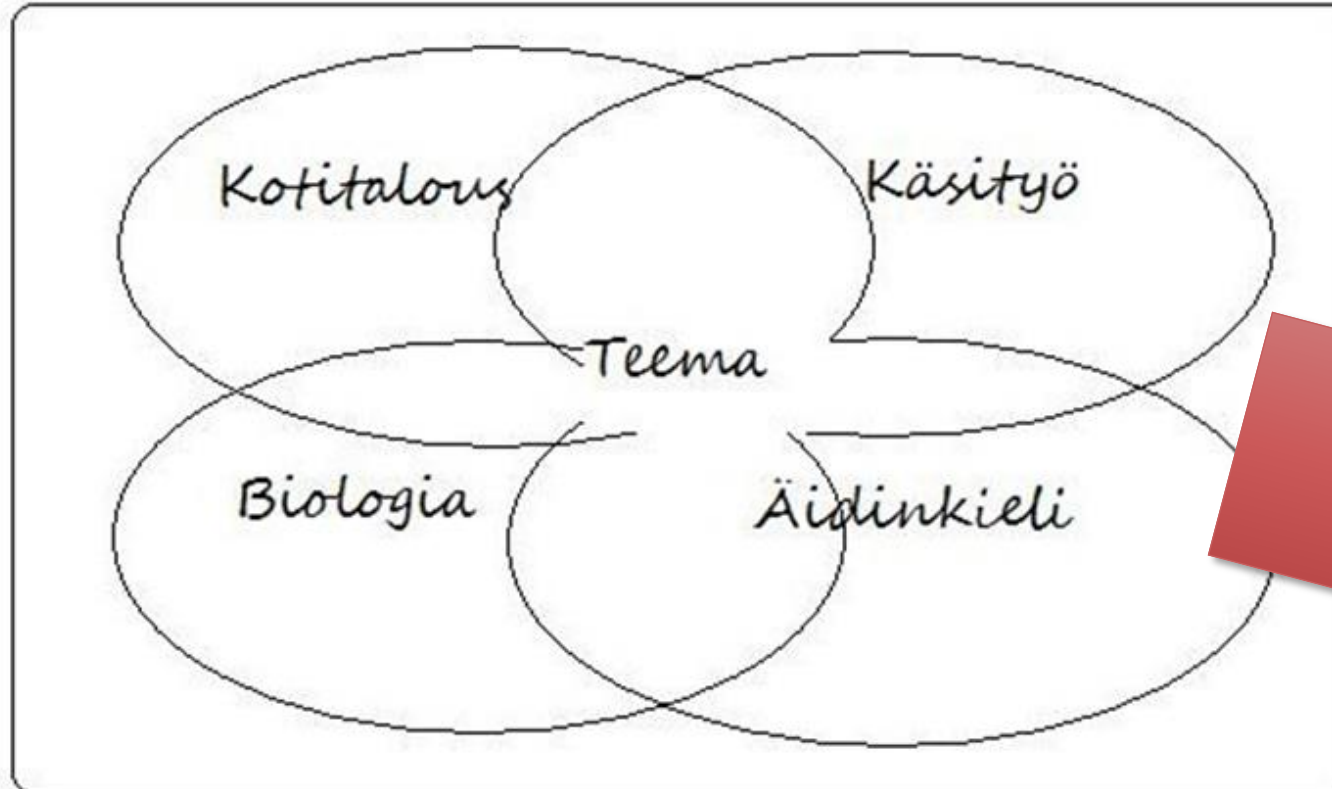
1) TEEMAA LÄHESTYTÄÄN ERI OPPIAINEIDEN NÄKÖKULMISTA

Sienivärjäysprojekti
(ympäristöoppi, kuvis, käsiyö)

(Collanus 2009, Draken & Crawford Burnsian 2004 pohjalta)

2) TIEDONALOJEN VÄLINEN INTEGRAATIO

Ihmiprojekti
(ympäristöoppi, historia,
uskonto, äikkä)

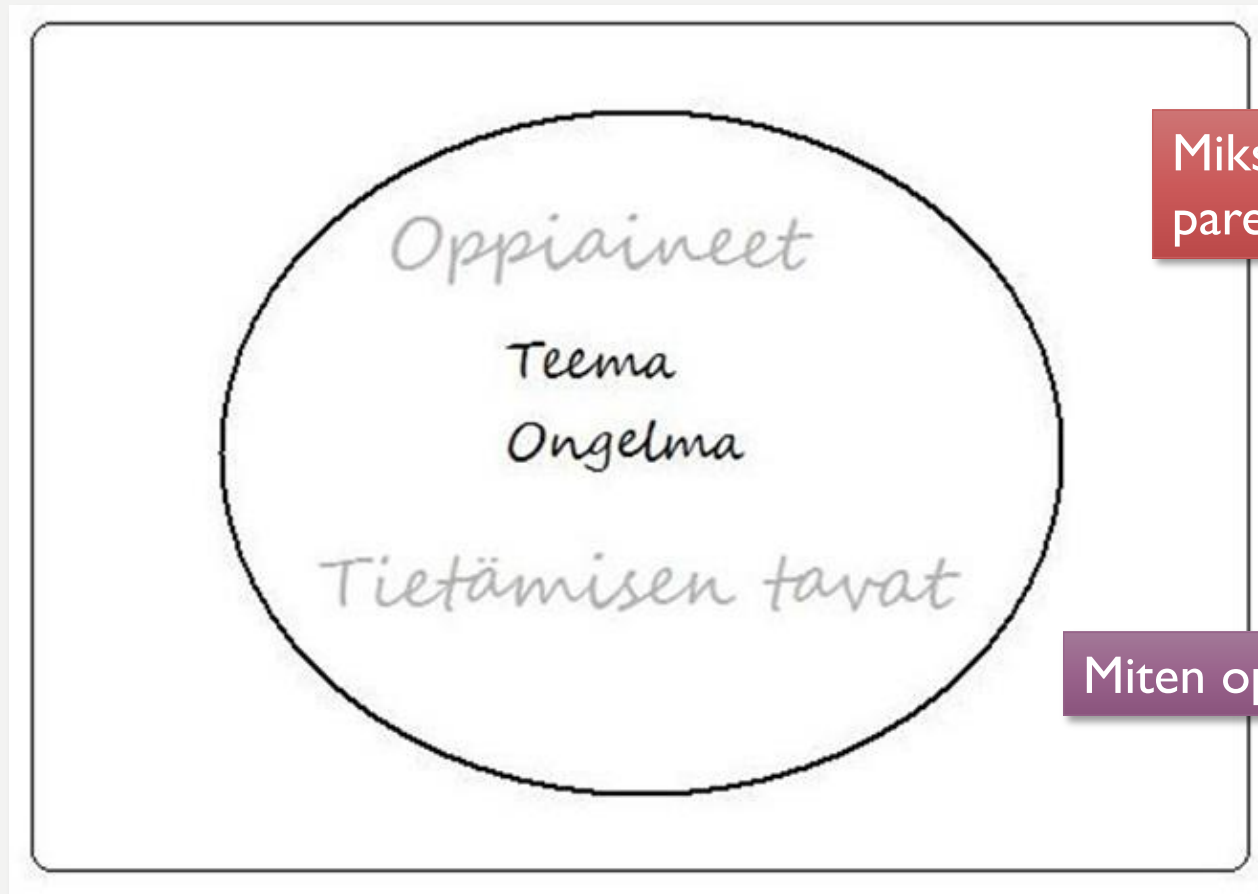
(Collanus 2009, Draken & Crawford Burns in 2004 pohjalta)

HORISONTAALINEN JA VERTIKAALINEN EHEYTTÄMINEN

- **Horisontaalinen eheyttäminen:** oppiaineiden välistä eheyttämistä
- **Vertikaalinen eheyttäminen:** oppiaineen sisäistä integraatiota, jolloin lähtökohtana on esimerkiksi oppilaan tieto- ja taitotaso.
- ”**Onnistunut horisontaalinen eheyttäminen edellyttää hyvää vertikaalista eheyttämistä**”

3) ONGELMA- TAI ILMIÖLÄHTÖINEN OPPIMINEN

Minä 2080-luvulla
(tulevaisuudentaidot)

Miksi ruska on tänä vuonna
parempi kuin viime vuonna?

"Miten kirjallisuus voi jakaantua
niin moniin eri osiin?"

Miten opettajan auktoriteetti muodostuu?

Miksi sijaiset ovat aina äkäisiä?

TUTKITTAVANA IHMINEN JA TULEVAISUUDEN TAIDOT

Ihminen

Tilaa

Jaa

1. Minä sukuni jäsenenä

2. Minä ennen

3. Ihmisen kehitysvaiheet

4. Ihmisen rakenne

5. Keskeiset elintoiminnot

6. Aistit

7. Murrosikä

8. Ihmisen lisääntyminen

9. Tunne- ja turvataidot

10. Terveystietäminen

11. Minä 2080-luvulla

Alkupohdintaa

📄 Palautukset 📊 Yhteenveto

Ajattele ja kuvittele tulevaisuutta (tulevaisuuden Suomea?), aikaa jolloin olet nuori aikuinen, keski-ikäinen, vanhus. Millaista silloin on? Millaisia taitoja tarvitset tuolloin, mitä sinun pitää osata? Entä mitä silloin pitää tietää? Kirjaa pohdintasi alle

Ihmistä oli luokassa tutkittu syksystä saakka integroiden historiaa, maantietoa, biologiaa, äikkää...

Ihminen 2080-luvulla -projekti oli eräänlainen loppuhuipennus. Projektissa oppilaat paitsi opiskelevat tulevaisuuden taidoista mutta työstävät samalla niiden avulla tutkivan oppimisen projektiaan.

IHMINEN 2080-LUVULLA -PROJEKTIN KOKONAISTAVOITTEINA OLI

- ymmärtää laaja-alaisen osaamisen merkityksiä osana koulutyöskentelyä
- perehtyä tulevaisuuden taitoihin ja oppia arvioimaan omaa kehitymissä niissä
- tutkia ihmistä ja ihmisen elämäntapoja ennen, nyt ja tulevaisuudessa
- tiedostua siitä, kuinka tämän päivän valinnat vaikuttavat tulevaisuuden yhteiskuntaan ja omaan elämään.

TULEVAISUUDEN TAITOIHIN TUTUSTUMINEN

ILMIÖLÄHTÖISYYS

- Ilmiölähtöisessä oppimisessa ja pedagogiikassa keskeistä on todellisen elämän ilmiöiden ja ongelmien tarkastelu.
- Ilmiölähtöisyydellä viitataan siihen, että ihmisen oppima maailmankuva on aina monitieteinen ja ihminen tarkastelee ympäröivää maailmaansa havaitsemiensa asioiden kokonaisuuksina, ilmiöinä, ei eri oppiaineiden tai tieteenalojen pilkkomina osina todellisuudesta.
- Oppimisprosessissa annetaan tilaa oppijan omille, aidoille kysymyksille ja kiinnostuksen kohteille.

Ilmiölähtöisyyden periaatteita ovat

- Yhteisöllisyys
- Monitieteisyys
- Itseohjautuvuus (oppijalla on itsellään vastuu suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista)
- Tutkiva ote
- Teorian ja käytännön läheisyys
- Kokonaisvaltaisuus (keskeistä itse löydetyt, laajat kokonaisuudet)

ILMIÖLÄHTÖISYYS: ILMIÖITÄ TARKASTELLAAN KOKONAISINA, AIDOSSA KONTEKSTISSA JA NIIHIN LIITTYVIÄ TIETOJA JA TAITOJA OPISKELLAAN TIETEENALA-/OPPIAJNERAJAT YLITTÄEN. (OKL, OPS)

TUTKIVA OPPIMINEN

- Pedagoginen malli, joka rohkaisee ongelmanratkaisuun ja toimimaan tieteellisen tutkimisen tapaisesti.
- Työtapa tukee ajatusta siitä, että oppilaan omat ajatukset, kokemukset (ja kieli) pitää ottaa pohjaksi oppimiselle.
 - Rohkaistaan älylliseen ponnisteluun suorittamisen sijasta.
 - Oppilaita kannustetaan apukysymyksin ohjaamaan omaa ajatteluaan, asettamaan ongelmia, muodostamaan omia käsityksiä ja selityksiä sekä hakemaan tietoa itsenäisesti.
 - Korostetaan myös omien tutkimusprosessien jakamista toisten työparien ja -tiimien kanssa sekä vuorovaikutusta (esimerkiksi palautteen antamista ja vastaanottamista) oppimisyhteisön sisällä.
 - jaetun asiantuntijuuden näkökulma (ks. Hakkarainen ym. 2005; Hakkarainen ym. 1999).
- Mahdollistaa teknologian luontevan integroinnin oppimiseen (ks. Hakkarainen ym. 2005).

TUTKIVA OPPIMINEN JA TUTKIVAN OPPIMISEN YHTEISÖ

(Hakkarainen ym. 2004, 300)

ESTEETÖN OPETUS

- Opetus suunnitellaan lähtökohtaisesti kaikille sopivaksi
- Ei eriyttämisen tarvetta ylös- eikä alaspäin:
 - Valinnanvapauden lisääminen oppimistapoihin, oppisisältöihin, suorituksiin, arvioitiin
 - Erilaisten ryhmitykset
 - Yhteinen probleema kaikkien ratkaistavaksi
- Esteettömyys, saavutettavuus:
 - Pedagoginen esteettömyys
 - Asenteellinen esteettömyys
 - Psykkinen ja sosiaalinen esteettömyys
 - Vuorovaikutuksen esteettömyys
 - Tilojen ja ympäristöjen esteettömyys
 - Tietotekniikan käytettävyys.

Pedagogisesti esteetön oppimisympäristö (OPH 2014)

Esteettömän opetuksen avaintekijät (Saloviita 2013):

- Hyväksyvä suhtautuminen kaikkiin oppilaisiin
- Koko luokan toiminnan eriyttäminen
- Samanaikaisopetus
- Yhteistoiminnallinen ryhmätyö
- Yhteistyö eri toimijoiden kanssa (perhe, avustajat, muut ammattilaiset)
- Työrauhan ylläpitäminen